DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

6. Sınıf · Sosyal Bilgiler · 5. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Nedenleri Karşılaştırma ve Çözüm Geliştirme

SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme

HATIRLAYALIM

- Trafik, işsizlik, bağımlılık, su-enerji israfı ve gürültü kirliliği çok sayıda insanı etkilediği ve çözümü toplu çaba gerektirdiği için toplumsal sorundur.
- Sorun cümlesi nerede, kimler için, ne zaman ve ne olduğunu belirtir; sorun ağacında nedenler kök, sorun gövde, sonuçlar dal olarak gösterilir.
- Aynı soruna farklı kişiler farklı bakış açılarıyla yaklaşır; görüşlerin benzer-farklı yönleri karşılaştırılır ve "Neden?" sorusuyla kök nedenlere inilir.
- Çözüm önerisi özgün, uygulanabilir, sürdürülebilir ve faydalı olmalı; geri bildirimlerle birey, kurum ve sivil toplum (Yeşilay vb.) görevleriyle düzenlenmelidir.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki sorun çözme kavramlarını sağ sütundaki açıklamalarıyla eşleştiriniz.

a 1. Toplumsal sorun	**a)** Toplumun geniş kesimini etkileyen ve çözümü ortak çaba gerektiren durum
c 2. Sorun ağacı şeması	**b)** Kişinin bir olayı kendi konumu, bilgisi ve deneyiminden değerlendirmesi
b 3. Bakış açısı	**c)** Sorunu gövde, nedenleri kök, sonuçları dal olarak gösteren düşünme şeması
d 4. Sivil toplum kuruluşu	**d)** Gönüllülerin toplumsal fayda için kurduğu, kazanç amacı gütmeyen kuruluş

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört öğrenci notundan hangisi "nerede, kimler için, ne zaman ve ne oluyor" sorularına yanıt veren doğru tanımlanmış bir sorun cümlesidir?

1. Not (Tam)	Atatürk Parkı'nda akşamları lambalar yanmıyor; sakinler yürüyemiyor.
2. Not (Genel)	Şehirlerde insanlar parkların temizliğine hiç dikkat etmiyor.
3. Not (Belirsiz)	Günümüzde enerji konusunda her yerde sıkıntılar yaşanıyor.
4. Not (Bireysel)	Kardeşim dün akşam masa lambasını kapatmayı unuttu.

A 1. Not: Atatürk Parkı'nda akşamları lambalar yanmadığı için mahalle sakinleri güvenle yürüyemiyor.

B 2. Not: Büyük şehirlerde yaşayan vatandaşlar parkların ve bahçelerin korunmasına özen göstermiyor.

C 3. Not: Günümüzde sokak aydınlatması ve enerji tüketimi konusunda çeşitli aksaklıklar yaşanmaktadır.

D 4. Not: Kardeşim dün akşam odasında ödev yaparken çalışma masasının lambasını açık unutmuştu.

3 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki "Kütüphane Kitap Bağışı Önerisi"ne gelen iki zayıf yön eleştirisini inceleyerek öneriyi kim, ne zaman ve nasıl sorularına yanıt verecek biçimde yeniden yazınız.

İlk Öneri (Eksik Hâli)	Sınıftan Gelen 2 Zayıf Yön
"Okul kütüphanesine herkes evden kitap getirip bıraksın."	1) Kitapları kim, ne zaman ayıracak? 2) Raflara nasıl kaydedilecek?

Nöbetçi ekip kitapları yaşa göre ayırıp öğretmenin kontrolünde rafa dizer.

4 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Toplumsal sorunlar, bakış açıları ve sorumluluk paylaşımıyla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Teknoloji bağımlılığı kişinin uyku düzenini, derslerini ve aile içi iletişimini bozan toplumsal bir sorundur.	☑	☐
Bir öğrencinin sabah okula gelirken suluğunu evde unutması bütün toplumu etkileyen toplumsal bir sorundur.	☐	☑
Sorun ağacında köklerdeki nedenleri çözmeden yalnız dallardaki sonuçlarla uğraşmak kalıcı çözüm sağlamaz.	☑	☐
Aynı sorun hakkında iki kişinin farklı nedenler söylemesi, birinin görüşünün yanlış olduğunu kanıtlar.	☐	☑
Her yıl 1-7 Mart Yeşilay Haftası'nda bağımlılığın zararları ve bağımlılıktan korunma yolları anlatılır.	☑	☐

5 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun kavramlarla tamamlayınız.

göç · işsizlik · belirti · sürdürülebilirlik · Su

1. Çalışmak isteyen ve çalışabilecek durumda olan bireylerin iş bulamaması durumuna **işsizlik** denir.
2. Çöp kutusunun çabuk dolması asıl sorun değil, atıkların ayrıştırılmadığını gösteren bir **belirti** durumudur.
3. Bir çözüm önerisinin başlandıktan sonra uzun süre devam ettirilebilmesine **sürdürülebilirlik** denir.
4. Toplumsal su bilincini artırmak amacıyla her yıl 22 Mart tarihi Dünya **Su** Günü olarak kutlanır.

6 KISA CEVAP

Görseldeki su israfı çözüm tablosunda bireye ve belediyeye düşen görevler birlikte verilmiştir. Sorumlulukların kurumlarla paylaşılması çözüm önerisine hangi gücü kazandırır?

Bireyin Sorumluluğu	Belediye & Okul Sorumluluğu
Diş fırçalarken musluğu kapatmak, damlatan musluğu hemen bildirmek	Şebeke boru kaçaklarını onarmak, tasarruflu musluk başlığı takmak

Hem alışkanlıkları hem altyapıyı düzelterek çözümü kalıcı ve gerçekçi kılar.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki "Okul Önü Trafik Sorunu" panosunda dört farklı kişinin görüşü yer almaktadır. Bu görüşlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

Sürücü (Veli) Bakışı	Yaya (Öğrenci) Bakışı
Okul önünde kısa süreli cep yok	Araçlar yaya geçidini kapatıyor
Belediye Uzmanı Bakışı	**Okul Müdürü Bakışı**
Sabah saatinde otobüs seferi az	Tüm sınıflar aynı dakikada giriyor

(A) Veli, öğrenci, belediye uzmanı ve okul müdürü soruna kendi deneyimlerinden (farklı bakış açılarıyla) yaklaşmıştır.

(B) Okul müdürünün görüşü dışındaki diğer üç görüşün sabah yaşanan trafik yoğunluğuyla bir bağlantısı yoktur.

(C) Dört görüşün ortak yönü, sabah giriş saatinde okul önünde yaşanan ulaşım ve güvenlik güçlüğünü açıklamalarıdır.

(D) Görüşler birleştirildiğinde yol düzenlemesi, toplu taşıma ve giriş saatlerini kapsayan güçlü bir çözüm üretilebilir.

8 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki "Neden Zinciri" şemasına göre okul koridorlarındaki gürültü sorununu kalıcı olarak çözmek isteyen öğrenci meclisi hangi adımı atmalıdır?

OKUL KORİDORUNDA GÜRÜLTÜ · "NEDEN?" ZİNCİRİ ANALİZİ

Belirti: Koridor çok gürültülü → Neden 1: Öğrenciler koridorda koşup bağırıyor

→ Kök Neden: Yağmurlu günlerde katlarda ve bahçede masa oyunu / etkinlik köşesi yok!

(A) Koridor duvarlarına gürültü yapılmamasını hatırlatan uyarı afişleri asmakla yetinmelidir.

(B) Teneffüs sürelerini kısaltarak öğrencilerin derslik dışına çıkmasını sınırlandırmalıdır.

(C) Zincirin en altındaki kök nedene inerek katlarda ve bahçede teneffüs oyun-etkinlik köşeleri kurmalıdır.

(D) Koridordaki gürültüyü bireysel bir sorun kabul ederek çözüm aramaktan vazgeçmelidir.

9 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki sorumluluk paylaşımı panosuna göre aşağıdaki eşleştirmelerden hangisinde bireysel sorumluluk ile kurumsal sorumluluk birbirine karıştırılmıştır?

Enerji Tasarrufu	Atık Yönetimi
Birey: Lambayı kapat | Kurum: Kamu spotu	Birey: Atığı ayrıştır | Belediye: Tesis kur
Gürültü Kirliliği	**Hatalı Kart (!)**
Birey: Sesi kıs | Belediye: Ses bariyeri	Birey: Üst geçit inşa et (?) | Kurum: Geçidi kullan

(A) Enerji israfı → Birey: Boş odadaki lambayı kapatmak \| Kurum: Tasarruf konulu kamu spotu yayınlamak

(B) Atık yönetimi → Birey: Ambalaj atıklarını ayrıştırmak \| Kurum: Belediyenin geri dönüşüm tesisi kurması

(C) Gürültü kirliliği → Birey: Gece yüksek sesle müzik açmamak \| Kurum: Otoyol kenarına ses bariyeri yapmak

(D) Trafik güvenliği → Birey: Ana caddeye üst geçit inşa etmek \| Kurum: Karşıya geçerken üst geçidi kullanmak

10 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki "Teknoloji Bağımlılığı Sorun Ağacı" kartlarını inceleyerek her ifadenin ağaçtaki bölümünü (Kök Neden, Gövde Sorun, Dal Sonuç, Çözüm Önerisi) tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Kontrolsüz Ekran	2. Evde Kural Olmaması
Sorun ağacının ana gövdesi	Sorunu besleyen kök neden
3. Uyku ve Dikkat Kaybı	**4. Ekransız Aile Akşamı**
Dallarda görülen olumsuz sonuç	Kök nedene yönelik çözüm

Sorun Ağacı Kartı	Açıklama Özeti	Ağaçtaki Bölümü
1. Kontrolsüz ekran kullanımı	Üzerinde çalışılan ana durum	Gövde Sorun
2. Evde süre kuralı olmaması	Sorunu doğuran etken	**Kök Neden**
3. Uyku ve dikkat bozukluğu	Sorunun yol açtığı olumsuz etki	**Dal Sonuç**
4. Haftalık ekransız aile akşamı	Nedeni ortadan kaldıran adım	**Çözüm Önerisi**

11 SIRALAMA

Görselde verilen "Geri Bildirimlerle Çözüm Önerisini Düzenleme" adımlarını uygulama sırasına göre 1'den 4'e kadar numaralandırınız.

1. Paylaş & Dinle	2. Güçlü / Zayıf	3. Somut Ekle	4. 4 Ölçüt Kontrol
avunmaya geçmeden dinl	Görüşleri iki gruba ayır	Kim, ne zaman, nasıl yaz	Özgün, uygulanır, kalıcı

1 Hazırlanan ilk çözüm önerisini sınıfla paylaşmak ve gelen görüşleri savunmaya geçmeden dinlemek

2 Arkadaşlardan gelen görüşleri önerinin "güçlü yönleri" ve "zayıf yönleri" olarak iki gruba ayırmak

4 Önerinin yeni hâlini özgünlük, uygulanabilirlik, sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda ölçütleriyle kontrol etmek

3 Zayıf yönleri giderecek somut değişiklikleri (kim, ne zaman, nasıl yapacak) öneriye eklemek

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazarak "toplumsal sorunu gidermek için geliştirilen somut düşünce ve plan" kavramını bulunuz.

Bir sorunu ortadan kaldırmak için geliştirilen somut yol	Ç Ö Z Ü M
Sorunun kaynağını bulmak için arka arkaya sorduğumuz soru	N E D E N
Bağımlılıkla mücadele eden köklü sivil toplum kuruluşumuz	Y E Ş İ L A Y
Gönüllülerin kurduğu, kâr amacı gütmeyen kuruluş: sivil toplum ...	D E R N E K
Asıl sorunun dışarıdan görünen ilk işareti	B E L İ R T İ

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

ÖNERİ